GDB-2419 Seat No.________

M. A. (Sem. III) Examination

December – 2015

CC-302 : Sanskrit

(ઋગ્વેદ મં. ૩ ૧તઃ૨૫ સૂક્ત, નિબંધ, અનસીન)

Time : 3 Hours] [Total Marks : 70

૧ કોઈપણ **ત્રણ** મન્ત્રો અનુવાદ સહિત સમજાવો : ૧૪

(१) भर्यो दधे मेधिरः पूतदंओ दिवः सुबन्धुर्जनूषा पृथिव्याः ।
अविन्दन्नु दर्शत मप्स्व१न्त दैवासों अग्निमपसि स्वसृणाम् ॥
ऋ. ३-१-३

(२) वैश्वानरायं धिषणांमृतावधैं धृतं न पूतमग्नयैं जनामसि ।
द्विता होतारं मनुषंश्च वाघतों धिया रथं न कुलिशः समृण्वति ॥
ऋ. ३-२-१

(३) चन्द्रमग्निं चन्द्ररंथं हरिंव्रतं वैश्वंनरमप्सुषदं स्वर्वियम् ।
विगाहं तूर्णि तविंषीभिरावृतं भूर्णिं देवास इह सुक्रियं दधुः ॥
३-५-५

(४) चक्रिर्यो विश्वा भुंवनामि सांसहि श्चक्रिर्देवेष्वा दुवंः ।
आ देवेषु यतंत आ सुवीर्य आ शंसं उत नृणाम् ॥

(५) ओंजिष्ठं त मध्यतो मेद उद्भृतं प्र तें वयं ददामहे ।
श्चोतंन्ति त वसो स्वोका अधिं त्वचि प्रति तान्दवेशाविंही ॥

२ કોઈપણ **બે** ગદ્યખંડોનું ભાષાન્તર કરો : १४

(१) पुरा किल भरत वंश्यौ पाण्डुधृतराष्ट्रौ नृपती बभूवतुः । पाण्डोः पृथा माद्री चेति द्वे भार्ये। धृतराष्ट्रस्य तु गान्धारीत्येकैव । पाण्डोः पञ्च सूनवोऽभवन् । ते पाण्डवा इति लोके प्रथिताः सन्ति । तेषां नामानि युधिष्ठिर भीमार्जुननकुल सहदेवा इति बभूवुः । एतेषां पूर्वेषां त्रयाणां पृथाया उत्पन्ना इति पार्था इति व्यावहारिकं नाम ।

(२) धारानगर्यां सिन्धुलसंज्ञो राजा चिरं प्रजाः पर्य पालयत् । वार्धके तस्य भोज इति पुत्रोऽजायत । स यदा पञ्चवर्षदेशायां वयोऽवस्थामस्पृशत् तदा पितात्मानं जरा–जर्जरित देहं ज्ञात्वाऽनुजं मुञ्चं महाबलमालोक्य पुत्रं च बालं वीक्ष्य विचारयामास । यद्यहं राज्यधुरावहन समर्थं सोदरमपहाय पुत्राय बलाय राज्यं प्रयच्छामि तदा महांलोकापवादाः ।

(३) पुरा किल भद्रेष्वपतिनाम नृपतिः बभूव । स धर्मात्मा शरण्यः सत्यसन्धः जितेन्द्रियः पौरजानपदप्रियः सर्वभूतहितेरतः यज्वा चासीत् । किन्त्वनपत्यः तस्मात्सोऽपत्यो त्पादनार्थं तीव्रं नियम मास्थाय सावित्री देवतामाराद्ययामास । अथ कस्मिंश्चित्काले गते तस्य ज्येष्ठा महिषी गर्भमाधत्त प्राप्ते काले चैका कन्यां सुषुवे । सा सावित्र्या प्रीत्या दतेति पिता विप्राश्च तस्याः सावित्रीत्येव नाम चक्रुः ।

३ (અ) ગમે તે **એક** સંસ્કૃત ભાષામાં નિબંધ લખો : ७

(१) विद्ययाऽमृतमश्नुते ।

(२) संस्कृतभाषायाः महत्त्वं रक्षणम् च ।

(બ) ગમે તે **એક** વિશે ટૂંકનોંધ લખો : ७

(१) આપ્રીસૂક્ત

(२) વશિષ્ઠ-વિશ્વામિત્ર સંબંધ

૪ ઋગ્વેદ મંડલ ૩ને આધારે અગ્નિ દેવતા વિશે નોંધ લખો. ૧૪

અથવા

૪ ઋગ્વેદ ૩-૧ સૂક્તનું રસદર્શન કરો. ૧૪

૫ કોઈપણ **સાત** પ્રશ્નોનાં જવાબ **બે-ત્રણ** વાક્યમાં આપો : ૧૪

(૧) અગ્નિદેવતાને કેવી યુવતીઓએ ધારણ કર્યો ?

(૨) जातवेदस् શબ્દ સમજાવો ?

(૩) ઋષિ વૈશ્વાનર માટે કેવું સ્તોત્ર રચવા ઈચ્છે છે ?

(૪) ઋષિ કેવા અગ્નિને પસંદ કરે છે ?

(૫) અગ્નિ કોની જેમ સક્રિય બને છે ?

(૬) વેદ શબ્દની વ્યુત્પત્તિ આપી વેદ કેટલા કયા-કયા ?

(૭) તનૂનપાત્ ને કેટલા દેવતાઓ કયા-કયા યજન દ્વારા લાવે છે ?

(૮) આપ્રીસૂક્તમાં કઈ ત્રણ દેવીઓની સ્તુતિ કરવામાં આવી છે ?

(૯) કેવા અગ્નિએ અંધકારનાં બારણાં ઉઘાડી નાખ્યાં ?

(૧૦) અમર દેવતાઓ શાનાથી આનંદ પામે ?

(૧૧) વનસ્પતિને યાજ્ઞિકો શાનાથી યજ્ઞમાં લીંપે છે ?

(૧૨) વૈદિક સ્વર કેટલા ? કયા-કયા ?